

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Poenitentionarius

Johannes <de Garlandia>

[Köln], [12. März 1492]

Circa textū dubitatur: Primo quid est penitentia [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-293377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293377)

Libellus de modo confitendi et penitendi

Penitentia agas. i. velocit' s' o .i. misericors
Eniteas cito peccator. cum sit miserator
scz christus
Iudex
Presens libellus tractans de penitentia siue de modo penitendi tanqz de subiecto diuidit in duas pres p'ncipales. In quaz p'ma determinat autor de penitentia p' ut respicit penitentem. In secunda pre determinat autor de penitentia prout respicit p'fessores. Secunda ibi (Confessor dulcis) p'ma adhuc diuiditur in tres partes. Nam p'mo autor ponit q'dam documenta generalia. Secundo specialiter declarat de p'fessione. Et tertio de p'fessione. Et etiam interponit aliqua de satisfactoe. Secunda ibi (Omnia peccata) Tertio ibi (Esra sit z integra) Dicit p'mo sic. o peccator tu facias cito penitentiam. z sequit' ea. qz iudex scz christus est misericors

Circa textu dubitatur

- Primo quid est penitentia
- Secundo unde dicit penitentia
- Tercio quotuplex est penitentia
- Quarto quid proficit penitentia
- Quinto quare penitentia debet fieri cito
- Sexto quo appareat q' deus sit misericors

Ite penitentia

Ad p'imum r'ndet q' penitentia p'm Ambrosiu sic diffinit. Penitentia est p'resenta peccata deplangere z deplangenda iteru no p'mittere. Et p'm gregoriu. Penitentia est peccati p'missi cu intima cordis p'ritoe z lachrymaz effusione emedatio. Et trahit hec diffinitio ex dictis beati pauli dicentis q' peccatu no dimittit nisi plena p'ritio cu satisfactoe operu p'sequat. Et p'm gregoriu. Penitentia est an' acta p'ra de flere. z iteru flenda no p'mittere. Et d'bz diffinitio ibi p'mo sequit' q' penitentia est solū p' peccatis. Secdo sequit' q' penitentia est solū p' p'ccis p'missis z no p'mittendis. Tertio sequit' q' ad penitentiam requirit' dolor de p'ccis. Quarto sequit' q' ad vera penitentiam requirit' infectio ampl' no peccade. Ad scdm dubiu d' q' hoc nome penitentia d' q' p' pene tenentia. qz sine pena z dolore nunqz fit p'fecta penitentia. Ad tertium d' q' penitentia multu p'liciter diuidit. P'imo in interiorē tm. que est de iure naturali. et in exteriorē. que est ad arbitriu hominis. Secdo diuidit penitentia in solēnem. publicā. z priuatā. Solemnis penitentia est que imponitur ab ep'o vel cario suo. et que fit cu solemnitatib' ecclesie. Publica est que fit in facie ecclesie. sed non cu solemnitatib' ecclesie. vt peregrinatioes s'm aliquem modū sp'alem. scz cu nudis pedib' vel discoopro capite zc. Priuata penitentia est que secrete fit vel fieri p'r. vt legere orōnes. dare elemosinas. ieiunare. corpus castigare z sic de alijs. Tertio diuidit penitentia in liberam et coactam. Libera est quā quis libere facit. et illa est p'rio sacramentū. Et

acta est ad quam quis cogit. sicut fit in iudicio seculari pro forisfactis. et illa proprie non est sacramentum. Quarto diuidit penitentia in actuali et habituali. Actualis est qua homo actualiter satisfacit pro peccatis commissis. et ad illam non dicitur homo tenet sed solus peccator. Habitualis est quodammodo de restitio vel dispensatio de peccato commisso. scilicet si sit commissum vel quod possit committi si non sit commissum. et ad illam dicitur homo tenet siue sit in peccato siue non.

Ad quartum respondet secundum sanctum Thomam quod per penitentiam absoluitur peccator a peccato. restituitur ecclesie. et reconciliatur christo. bonis spiritualibus dicitur. de filio dicitur. boli filius dei efficitur et paradisi ei aperitur. Per penitentiam angelos iustificat. impios iustificat. amissa bona reuocat: et ad eternam vitam inuitat. Ad quod dicitur quod penitentia multis de causis debet fieri cito. Prima est quia diu expectauimus. Secunda est quod ad magna vocamur. scilicet ad eternam gloriam. Tercia est ne ab eternis nuptiis excludamur. ut patet exemplariter in euangelio de quinque fatuis uirginibus. Quarta est ne ab hostibus impediamur. Quinta est propter penas spellendas. Sexta est ne blande decipiamur ut auis per aucupem. pisces per piscatorem. Septima est ne morte preueniamur. Octaua est ne consuetudine teneamur. consuetudo enim est altera natura. Ad sextum respondet quod in multis apparet dei misericordia. quod secundum sanctum Thomam deus peccatores patienter expectat. benigne recipit. uicium dissimulat a periculis liberat. gratiam donat. datam multiplicat. multiplicatam seruat. seruata in celo nunciat. offensam dimittit. peccati post remissionem non meminit. errantes a se per peccatum reducit. cientes ad se per penitentiam conducit. cadentes erigit. stantes tenere non desinit. et finaliter in bono perseverantes ad gloriam inducit.

scilicet sequentia obseruanda sunt peccatorum

Et sunt hec quinque tenenda tibi

remissio peccatorum. peritio cordis. scilicet peccati.

Spes uenie. cor peritum. confessio culpe

satisfactio penalis. uisatio peccati

Pena satisfaciens. et fuga nequitie

Consequenter autor magis specialiter determinat doctrinam predictam et habet per certas doctrinas speciales. Et diuidit ista per in duas. Nam primo ostendit quod sunt necessaria facti perfecta penitentiam. Secundo ostendit quod sunt sibi uicilia. habet (Spes ne voluptates) Prima adhuc diuidit. Nam primo ostendit quod debet penitens necario tenere respectu sui. Secundo respectu proximi. ubi (Et dimittaris) Dicit primo sic quod hec quinque sunt tibi tenenda in perfecta penitentia. scilicet spes uenie peritio cordis. confessio oris. peccatorum. satisfactio. et fuga peccatorum.

Circa textum dubitatur

Primo quid sit spes

Secundo quomplex sit spes

Tercio quid sit peritio

Quarto quid sit confessio

Quinto quomplex sit confessio.

Sexto quid sit satisfactio et quod sunt partes satisfactoris

Ad primum dubium respondet quod spes sic describitur. Spes est certa expectatio future beatitudinis ex dei gratia et meritis propriis proueniens. Et sic